

ELOSTIRION

OUR JOURNEY DONE, OUR ERRAND SPED

Här har vi ett välspäckt nummer av Elostirion, fullt av fester som timat, vänner som lämnat oss, spaningar mot framtiden och en blick ner i översättandets djupa brunn. Så djup att den ges i stereo, med fortsättning i nästa nummer.

Kalendariet ger en antydning om hur mycket det är som händer den närmaste framtiden. Förutom fester i Forodrim, Midgårds Fylking, Angmar och Bri – och vårt eget Höstgille, två-i-ett – ser det ut som om Ainulindalë kan återuppstå igen. Spelgillet och Bokgillet tampas om titeln mest aktiva gille och Mithlond United knappar in mer och mer.

Även Utgård lockar, med händelser som Nördparaden 27 maj, Stadsteaterns dräktförsäljning samma dag samt Eurocon, den stora science fiction-kongressen i Uppsala som hålls helgen innan Midgårds Fylking firar 49-årsjubileum. Passa på!

Ruby Gamgee

LOTSÄMBETET INFORMERAR

Wilwarin och Gwaihir hade med sig nyårsfestens yngsta deltagare, Saga, som förhoppningsvis blir inbyggare någon gång i framtiden.

Hjortrongull fick sin ettårssten, en snöflingeobsidian. Haleth och Nimrodel fick varsin tvåårssten, en sodalit. Dam Fimbrethil hade rest hela vägen till Isengård för att få sin tjugotvåårssten. Deras eglerio!

Glorfindel, Mithlonds lots

ORDENSMÄSTARNA KUNGÖR

Å Nyår XLIII upphöjdes följande inbyggare inom Laurelins orden till väpnares grad –
HALETH.

Inom Laurelins orden upphöjdes följande inbyggare till väktares grad –
LOCHIEL.

Inom Galathilions orden upphöjdes till Mithlonds Ringbärare –
RUBY GAMGEE.

De upphöjdas Eglerio!

HÄNDELSER I RIKET

Orgien

Kvällen innan Mithlonds stämma samlades frisinnade mithlonditer för tygellöst festande i Belewiens bokal. Belewien och Narlóme arrangerade ett regnbågsspektakel där temat var ”My Little Pony eller Porrstjärna”: här får du ett namn för kvällen – är det en porrstjärna eller en ponny? Agera! Rock Solid (Zigil) vann Best in show och fick en vacker rosett. Övriga deltagare var, förutom arrangörerna, Uinen, Nimrodel, Haleth, Elettaria, Jonatan, Baranor och Ruby.

Best in show: Rock Solid med arrangörerna.

Det bjöds på gondorrosa bubbel i småflaskor, kladdkaka i strut, muffins med regnbågsgodis och en fantastisk enhörningstårta. Deltagarna samtalade entusiastiskt och inkännande om sådana saker som spanking workshops och "Is it cake?".

Yes, it is cake.

En quiz måste man ha också, och den här var förstås på formen "Är det en porrstjärna eller en ponny?" Några exempel: Aurora Snow (porr), Big Macintosh (ponny), Hoity Toity (ponny), Dahlia Grey (porr), Nurse Redheart (ponny), Autumn Haze (porr). Lag Sassy Ruby Stream vann med knapp marginal. Uinen säger angående Hoity Toity: "Jag vill fortfarande inte se den filmen!"

Stämman

Mithlonds Stämman avhölls den 19 februari, i samma lokal som orgien. Glitter och rester av Baranor i form av mångfärgade fjädrar prydde kuddar och golv.

Närvarande och fullmaktade inbyggare valde ett delvis nytt Råd. Erion avgick efter sex års tjänst och Belewien valdes till ny Regent. Till Grå Rådet valdes Cimnolwë, Tar-Palantir, Ar-Pharazôn och Nimrodel. Eglerio till alla!

Nyårsfesten år XLIII

Mithlond ligger i framkant: britererna krönte en ny kung i maj men i de Grå Hamnarna krönte vi ny Regent redan i april. Inbyggarna samlades i Argostugan i Ekedal den förste april. Nej, det var inget aprilskämt, även om vitsar som vanligt duggade tätt i festlokalen.

Grå Rådet arrangerade festen och slet som djur för att allt skulle bli bra och gott. Stämningen var på topp, även om det ibland var lite läskigt. Vi besökte nämligen Orthanc, och för att skrämma farligheterna som bor där var vi utklädda till något som våra alias skulle kunna bli skrämda av. Bullen Bolger var t.ex. utklädd till Gamla Skogen, Fimbrethil hade mist ett öga och jag själv (Ruby) bar på en skylt som sa: "Ölet är SLUT". Hu.

Gamla Skogen på huvudet.

Mindre skrämmande var Wilwarins lilla kotte Saga som bars runt och beundrades, och Bullens son Elliot som gjorde tjänst som kuddedutta vid ceremonierna.

För det blev en hel del ceremonier! Först och främst krönt vi vår nya Regent, dam Belewien, som var iförd en mycket imponerande rustning. Schauqra stod för dräkt och make-up. Det nya Rådet svors in, och här gjorde Glenn-Kenneth en insats som stand-in för Ar-Pharazôn som inte kunde vara med. Bääää-glerio!

Den stämmingsfulla kröningen. (Bild: Grendel)

Efter ordensceremonierna (se Ordensmästarna kungör) gjordes snabbt scenbyte till banketten. Under tiden försvann Grendel mystiskt ner i Orthans källare och syntes sedan inte till mer. Vad hände? Och vad var det för mystiskt knyte som kökschefen Cinnolwë gav till Erion under banketten, hade det något samband med försvinnandet?

Mithlonds Grå Råd år XLIII. (Bild: Grendel)

Under banketten delades det ut årsstenar och Fimbrethil presenterade Regentens nya vapen (se sidan 5). Maten var god och närande och efterrätten tystade till och med en hobbit. Mot kvällen tog DG till orda, DG Svammel orerade länge om Yavannas orden och dubbade till slut DG Akvavit till dam av denna orden. Bravo!

Ruby Gamgee (även övriga bilder)

HÄNDELSE UTANFÖR RIKET

Göteborg om 400 år

I samband med att Göteborg firar 100 år sedan Jubileumsutställningen 1923 (och det försenade 400-årsjubileet), arrangerade Stadsbiblioteket i samarbete med Club Cosmos en dag med samtal om Göteborg i fantastiken och framtiden.

Då flera av arrangörerna (två) även är eller har varit drivande i Mithlond stod även vårt rike som medarrangör. Vår egen Fredegar Bolger ledde oss från lunchtid till eftermiddag. Medverkande författare var Susanna Björnberg, Pål Eggert, Christin Ljungqvist och Lars Wilderäng.

Resestandar 1 stod på scenens andra sida.

Det blev en riktigt trevlig dag med många samtal om svensk fantastisk litteratur, Göteborg som bakgrund i sådan litteratur och en framtidsspaning: hur tror vi vår stad ser ut om 400 år? Är det fortfarande arbetarstaden som står vid älven eller har allt dränkts av klimathöjningen? Finns ens göteborgsvitsen kvar?

Ruby Gamgee

FURST MERRY UR TIDEN

Tidigare i år nåddes vi av det mycket tråkiga beskedet att furst Merry, Mithlonds förste hedersinbyggare, har lämnat den här världens cirklar.

Furst Merry, eller Bo K Eriksson som han hette i Utgård, var något av en särpling men också en mycket trevlig figur. Han var betydelsefull för sf-fandom när ett tag jobbade i den lilla bokaffär som drevs av föreningen SFSF (och jag har för mig att detta var starten för vad som skulle bli SF-bokhandeln). Han var framför allt en mångårig medlem i Forodrim och inte minst en stor vän av Mithlond.

Omslagsbild till ET nr 87.

Från Merry kom det ofta stöd, glada tillrop och uppmuntran. Han har till Mithlond skänkt en ansenlig mängd Tolkienkalendrar och Tolkienrelaterade verk (både av och om). En del är rariteter som förmodligen betingar ett visst andrahandsvärde. Utan tvekan kan man säga att hans generösa donationer, som kom i form av paket helt oförhappandes, definitivt lade grunden till rikets lilla bibliotek.

Som ett tack upphöjdes han till Mithlonds förste hedersinbyggare på HG VI och fick ett inbyggarmärke med en streckad bård. Detta var han oerhört stolt över och det hände många gånger att han ställde sig upp på forodrim-banketter och höjde Mithlonds skål.

När man besökte banketter i Forodrim kändes furst Merry som en konstant, en av alla dessa tolkienister som alltid funnits, och som man nästan trodde alltid skulle finnas kvar. Han var en glad och skojfrisk figur som det var trevligt att prata med. Jag minns till exempel med värme en gång, innan jag blivit regent, då jag bad serveringspersonalen på en bankett att meddela att Fredegar Bolger önskade bryta Forodrimskålordning (man får ju inte skåla uppåt i rang). Jag såg genom lokalen hur han sken upp när han fick frågan och vi höjde bägarna mot varandra.

Skål, käre hedersinbyggare. Du är saknad av alla oss i Mithlond. Vi kommer länge minnas dig och vad du har betytt för vårt rike.

Fredegar Bolger, med bistånd av Gil-galad

NOTISER

Ännu en förgrundsmän ur tiden

Även den man förutan vilken vi inte hade haft SF-bokhandeln har lämnat oss. Maths Claesson, som framför allt verkade inom science fiction, var VD och medgrundare av SF-bok och har hastigt lämnat oss. Tack för det vattenhål du skapat!

Tolkien i Bildningsbyrå och SVT Play

UR har sänt ett samtal mellan Stefan Ekman (fantastikdoktor från Göteborg) och Peter Bryngelsson, om "JRR Tolkien, fantasyns furste".

I programmet spelas även musik av bl.a. Bo Hansson, som också gjorde musiken till den svenska barn-TV-versionen av sagan från 1971, som finns på SVT Play i hela två avsnitt.

<https://sverigesradio.se/avsnitt/bildningsbyran-tankar-motstrommen-j-r-r-tolkien-fantasyns-furste>

<https://www.svtplay.se/video/843kyMK/sagan-omringen/avsnitt-1?position=8&id=jv4W9a8>

Fantastiska kläder och var man hittar dem

Den 27 maj har Stadsteatern försäljning av scenkostymer. Det kan vara ett fint tillfälle att uppdatera sin Midgårdas garderob och kanske hitta kläder som är lite speciella.

Försäljningen börjar 10.00 och som av en händelse startar den årliga nördparaden tre timmar senare – precis utanför Stadsteatern!

<https://stadsteatern.goteborg.se/kostymutforsaljning/>

Mithlond United på god väg

Vårt inofficiella sportgille Mithlond United har samlat sig till en gemensam insats att i Frodos fotspår nå Orodruin. Tanken är att under lagnamnet anmäla sig till olika sport- eller motionsaktiviteter under ett år, från stämma till stämma, och försöka avverka de 276 mil Frodo gick från sin hobbitgård till Domedagsklyftan. Även mithlonda arrangemang av typen Rådasjön Runt räknas.

Vid denna tryckning har Mithlond United nått fram till Tom Bombadills stuga. Nästa planerade arrangemang är Hisingen runt på cykel 27 maj, 25 till 170 km. Heja!

HERALDIKERN BLASONERAR

Under banketten på Nyår XLIII presenterade Mithlonds Heraldiker Regentens nya vapen:

Skölden kluden, i grönt guld. På grönt fält en giftflaska i guld, på gyllene fält en belladonna i sina naturliga färger. Över skölden en öppen hjälm i silver och försedd med en hjälmvulst i grönt och guld, dekorerad med giftmurgröna. Bakom skölden korsade, en ridpiska i svart och skoning i guld och ett störtat svärd i silver med hjalt och knapp i guld, grepen virad i grönt.

Sköldhållare tvenne svarta hästar med beväpning i guld.

Allt stående på ett postament i guld.

Det hela omges av ett med krona krönt vapentält i grönt med bårder av guld, hermelinfodrat.

Hängande under skölden i tvinnade band i ordensfärger, Laurelins och Telperions ordnar.

Under skölden läses devisen: Håll dig lugn eller slå så att det känns.

Fimbrethil, Mithlonds Heraldiker

Göteborg om 400 år

Club Cosmos novelltävling

Sista inlämningsdag 20
september 2023

clubcosmos.net/competitions

ATT ÖVERSÄTTA TOLKIEN, DEL 1

Jag har ju tidigare här i Elostirion skrivit en del om hur jag har översatt enskilda namn eller dikter ur *The Lord of the Rings*. Men det slår mig att jag kanske har börjat i fel ände. Först borde jag nog försöka motivera varför jag tycker att det behövs ännu en översättning av detta verk, som ju redan har översatts till svenska två gånger, och vad jag hoppas uppnå. Och nu när jag alldeles nyss har passerat en stor milstolpe – femte boken är klar, bara sista boken och appendixen kvar! – känns det som ett utmärkt tillfälle. Så, bäste herr Bönrot, varför har du lagt hittills elva år av ditt liv på det här?

Ja, först och främst förstås för att jag tycker att det är roligt och givande. Och jag har lärt mig massor längs vägen. Till exempel hade jag inte en aning om att jag kunde översätta bunden verser! (Och det är faktiskt så roligt, har jag märkt, att jag numera okynnesöversätter även andra verser ibland, helt orelaterade till Tolkien.) Men det är också viktigt för mig, av rent egoistiska skäl, att det finns en svensk översättning av min absoluta favoritbok som gör originalet rättvisa. Och det tycker jag inte att det gör.

Varför läsa på svenska?

Men kan jag inte bara läsa den på engelska då? Jodå, visst kan jag det, och det gör jag ibland. Men jag har med åren märkt allt tydligare hos mig själv – och jag misstänker att det är samma sak för många andra – att jag kan leva mig in i en text mycket djupare på svenska. Jag är väldigt bra på engelska (om jag får säga det själv), men det hjälps inte. Orden på modersmålet har känslor och bilder knutna till sig som samlats in under ett helt liv av att tänka och tala och genomsyras av svenska språket. Det kan ett språk man lärt sig senare och aldrig haft som förstaspråk inte matcha. Smaka på ordet *apelsin*, och smaka på det engelska ordet *orange*. Du vet naturligtvis att det betyder samma sak, men blir tankebilderna lika klara? Inte för mig i alla fall.

Och Tolkiens språk är väldigt känslöbetonat. Det kanske man inte alltid tänker på, men så är det faktiskt. Han jobbar hårt och väldigt skickligt med att bygga upp stämningar i sitt språk, att låta läsaren inte bara få *veta* vad som händer utan också *känna* det. För att försätta läsaren i rätt sinnesstämning växlar hans språkbruk mellan det bibliskt storslagna, det poetiska, det

fornnordiskt eller fornengelskt kärva, det förtätat spänningsdrivande, det sakligt berättande, det lågmält humoristiska – allt efter vad som bäst passar ihop med den scen han skildrar. Med oerhört omsorgsfulla ordval, genom tempoväxlingar och rytmer i meningar och stycken, med omvända ordföljder och andra grepp ger hans text läsaren så mycket mer närvaro i Midgård än vad bara sakinnehållet kan förmedla.

Nu låter detta kanske mest som ett argument för att trots allt läsa på engelska. För hur skulle någon översättning kunna få med allt det där? Och det stämmer ju, det är omöjligt att fånga riktigt allt när man översätter. Men man kan fånga en hel del! Och jag skulle vilja hävda att det är än mer omöjligt att uppfatta alla dessa nyanser och språkstilar när man läser det på ett främmande språk. Sakinnehållet tar man ju till sig utan problem; men en ordföljd som är lite ändrad från det vanliga för att lyfta fram ett visst ord, eller subtila skillnader i språkbruk mellan två personer som samtalar, i syfte att berätta något om deras inbördes relation som själva texten inte uttalar – sådant är svårt att uppfatta på ett andraspråk. I den här typen av läsning vill man ju låta sig svepas med, dras in i boken och bli kvar där. Då kan man inte stanna upp och analysera ordval eller slå i uppslagsverk hela tiden. Det gör jag nu, medan jag översätter, för att slippa göra det sedan när jag läser!

Okej, så läsa på svenska är en bra grej. Men vad är det för fel på de två översättningar som finns? Ja, låt oss till att börja med konstatera att de är väldigt, väldigt olika varandra. Det är lätt att få intrycket när man läser Anderssons nyöversättning att hans främsta målsättning var att fjärma sig från sin föregångare Ohlmarks.

Den slarvige, egensinnige Ohlmarks

Men låt oss ta det från början. Åke Ohlmarks översättning, som gjordes 1959–1961, vad är det för fel på den? Åtskilligt, har det visat sig. Många av ET:s kunniga läsare har förstås full koll på det här redan, men vi kan väl ändå försöka sammanfatta problematiken.

För det första var Ohlmarks oerhört slarvig, och inte heller särskilt bra på engelska. Därför är hans översättning sprängfylld av misstag. Jag roade mig för en tid sedan med att noggrant granska ett enskilt kapitel och hitta vartenda fel. På kapitlets femton sidor fann jag 53 stycken! Om man antar att kapitlet var representativt för översättningen i stort (och jag har ingen anledning att tro något annat) så ger samma felkvot över verkets alla drygt 1000 sidor att Ohlmarks *Härskarringen* innehåller mer än 3500 direkta fel! (Om någon är intresserad av detaljerna i denna granskning så finns den på min hemsida.)

Vi kan väl ta två exempel på misstag som tycks bero på Ohlmarks bristfälliga engelska.

'There was sorcery here right enough,' said Gimli.

– Det är tillräckligt med trolldom här annars också, sade Gimli.

Vad Gimli egentligen säger är förstås ungefär ”Nog förekom det trolldom här, alltid”. Men Ohlmarks tycks inte ha förstått uttrycket *right enough*.

... Mordor is a long way away. But it seems that the wind is setting East, and the withering of all woods may be drawing near.

... Mordor ligger ju så långt borta. Men det ser ut som om vinden skulle vrida till östlig nu, och vittringen av alla skogarna där kommer närmare.

Ja, de vidsträckta skogarna i Mordor känner väl alla till. Eller så kan det vara så att Ohlmarks inte förstod ordet *withering* (och inte iddes lå upp det heller).

För det andra var Ohlmarks oerhört självsvåldig, på gott och ont. Han tycks inte bara ha ansett att han som översättare hade rätt att formulera om, lägga till och utbrodera, utan att detta närmast var hans skyldighet. Om originalet på något ställe enligt honom var tråkigt eller otydligt, då måste det till varje pris förbättras! Ibland blev hans avvikelser ganska lyckade, ofta blev de det inte, men oavsett vilket förvanskade de texten till något annat än Tolkiens. Resultatet

har blivit en pratigare, blommigare och märkbart längre bok på svenska än på engelska. De som bara har läst Ohlmarks översättning men sedan läser originalet blir ofta förvånade över den språkliga stilen, som är en helt annan än de hade väntat sig.

Besök från de vidsträckta skogarna i Mordor?

Vi kan väl ta två exempel på sådana här utbroderingar också.

Ahead nearer the walls Elfhelm's men were among the siege-engines, hewing, slaying, driving their foes into the fire-pits.

Elfhelms folk var längre fram närmare stadsmuren mitt uppe bland belägringsmaskinerna, högg, stack och slog ihjäl och drev det svarta orcherslöddret rätt ner i deras egna eldgropar.

Det där ”svarta orcherslöddret” är ett mindre lyckat tillägg, tycker jag.

... the drawing of the scimitars of the Southrons was like a glitter of stars.

Det glittrade som av hedna stjärnor över fjärran hav när de sydröna drog sina krok-sablar.

Här får Ohlmarks däremot till en tjusig formulering. Men det är ju ändå inte Tolkien, inte en bra översättning. (Och vad menas egentligen med ”hedna” i en midgårdskontext?)

--- Slut på del ett. Del två följer i ET nr 144.

Bactrianus Bönrot

<http://tolkien.mbor.se>

Mithlonds Höstgille 32 - Minas Ithil

Vi firar 1000 år av oavbruten fred

Sedan Sauron föll i kriget mot den sista alliansen har Minas Ithil, Månens torn, stått som ett skydd mot att ondskan skall återvändanda till Mordor.

Det är nu dags att fira våra framgångar och åter igen låta ljuset skina på detta viktiga landmärke.

*Detta höstgille är bara öppet för er med goda alias**

* Gästpass och visum för att kunna besöka det andra höstgillet ingår i anmälningsavgiften.

Mithlonds Höstgille 33 – Minas Morgul

Vi firar 1000 år av oavbruten fred

Ett årtusende har nu passerat sedan Häxmästaren erövrade sitt nya högsäte Minal Morgul, Svarta magins torn.

Denna borg har varit outhärlig för våra fredsbevarande styrkor i Ithilien och vi vill nu fira den tid och våra arméers framgångar på ett sätt de så väl förtjänar.

*Detta höstgille är bara öppet för er med onda alias**

Information

Datum: 2023-10-06 – 2023-10-08

Start: från 17:00

Plats: Fjärås Bygddegård

Anmälan

Festgård: 520 SEK (PG 4459118-8)

Dryckespaket: Alkohol 100 SEK, Alkoholfritt 80 SEK

Skicka anmälan för fest och dryck, samt eventuella allergier till anmalan@mithlond.se

Glöm inte ange vilket höstgille ni anmäler er till!

KALENDARIUM

27/5 – Majbanketten

27/5 – Nördparaden

27/5 – Kostymutförsäljning

28/5 – Bokgilletts riksmöte i maj

8-11/6 – Eurocon i Uppsala

17/6 – Midgårds Fylkings 49-årsjubileum

1/7 – Högsommarfest

28-30/7 – Bokskogen

31/7 – Manusstopp för ET nr 144

September – Bokgilletts riksmöte

20/9 – Club Cosmos novelltävling, deadline

6-8/10 – Höstgille XXXII-XXXIII

10-12/11 – Bri firar 27 år

Elostirion är Mithlonds, Göteborgs Tolkiensällskaps, tidning. Elostirion är gråalviska och betyder ”stjärnvakt”.

Ansvarig utgivare: Mithlonds Regent, Belewien (J Franzén). Redaktör: Ruby Gamgee (H Kiel). Korrektur: Bactrianus Bönrot (M Börjesson).

Adress Elostirion, c/o Helena Kiel, Persgatan 8A, 416 58 Göteborg. Email: et@mithlond.se

Detta nummer utgavs i maj 2023 u.t.

Copyright © Elostirion, Grå Rådet och de enskilda upphovsmännen 1991–2023. Återgivning av text och bild i annan publikation tillåts ej utan upphovsmans medgivande.

Bilder i detta nummer: Iorlas, Merriwain, Grendel, Häxmästaren, Ruby Gamgee.

Upplaga: i pdf-format på Mithlonds väv www.mithlond.se/medlem/mellon

Tryckta lösnummer kan köpas till självkostnadspris.

Prenumerationer löses direkt av Skrivaren.

Nästa nummer utkommer i augusti 2023.